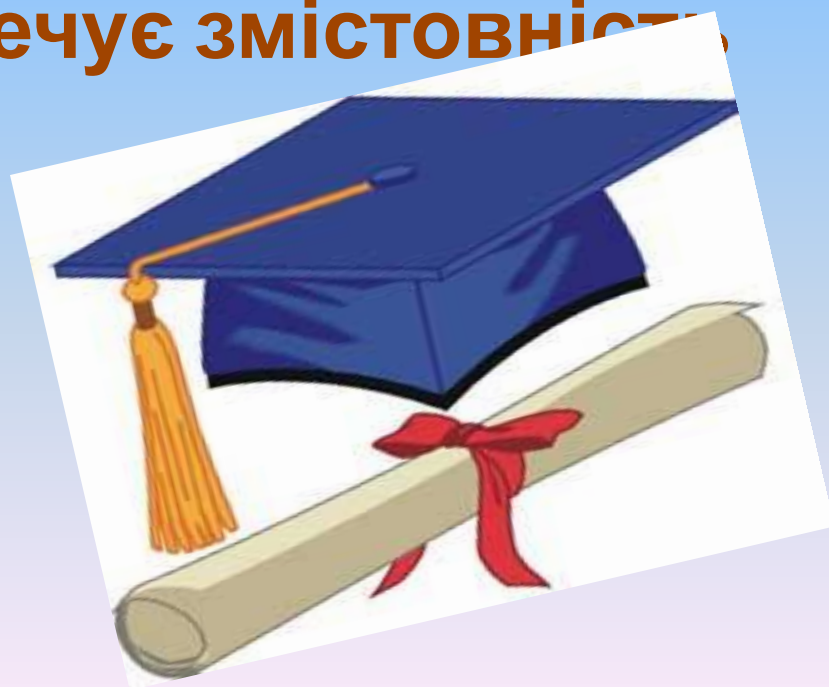

**Винайден
НЯ**

Мати що сказати – основна передумова гарного і правильного мовлення. В процесі підготовки публічного виступу саме процедура інвенції – пошуку і попередньої систематизації матеріалу – забезпечує змістовність промови.

В процесі інвенції оратор має відповісти на чотири запитання:

Про що розказати (тобто визначити предмет, тему виступу)?

Для чого про це розповідати (визначити мету виступу)?

Що саме про це розповісти (визначити коло питань промови)?

Що на цю тему сказали інші (зібрати матеріал з різних джерел, зіставити, поєднати його зі своїм матеріалом)?

**РОЗГЛЯНЕМО
ДОКЛАДНІШЕ ЦІ
ЕТАПИ
СТВОРЕННЯ
КОНЦЕПЦІЇ.**

1. Вибір теми

Одне з найважливіших правил інвенції говорить: звертання до теми має бути мотивоване інтересом оратора та інтересами слухачів. На основі критерію важливості виділяють види інтересів:

- суспільний (те, що важливо для всіх у суспільстві),
- груповий (те, що важливо для окремої групи),
- індивідуальний (те, що важливо для окремої людини).

Отже, саме інтерес, властивий кожній людині, диктує звертання оратора до певної теми.

2. Мета промови

Визначення мети промови – надзвичайно важливий етап у підготовці до виступу, як мінімум з двох причин.

По-перше, слухачі, як правило, пасивні учасники риторичної ситуації (розслаблені, незібрані, незосереджені, втомлені, займаються паралельно ще чимось іншим тощо).

По-друге, чітко визначити мету важливо для самого оратора. Часто оратор, вже закінчивши виступ, переконається, що в нього самого не було чіткого уявлення про мету – і такі промови, як правило, недоладні. Чітко ж визначена мета на початку підготовки промови полегшує подальшу роботу. Адже меті підпорядковується весь риторичний текст.

3. Коло питань. Формування змісту промови

На наступному етапі оратор продумує, формує зміст промови, тобто відповідає на питання: що саме розповісти про вибраний предмет мовлення. Яким же чином формується зміст промови? Один з найефективніших методів – **метод запитань.**

При розробці змісту промови можна спробувати використати метод асоціацій. Суть методу у тому, що до ключового слова добирається ряд слів-асоціацій, з яких далі розгортається текст.

Г. Сагач пропонує як метод породження тексту **денотатний граф**.

Денотатний граф – це концепція розкладання цілого на частини, декомпозиція терміна на поняття, встановлення зв'язків між частинами і цілим (спосіб створення тексту).

4. Систематизація матеріалу

Наступний етап інвенції – вивчення і підбір енциклопедичного матеріалу і поєднання його з емпіричним.

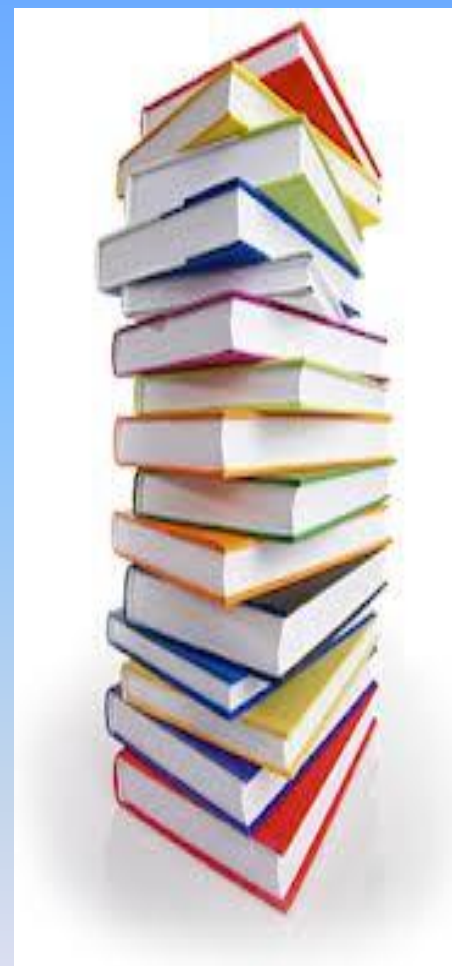
В риториці емпіричним матеріалом називають матеріал, що є результатом самостійної роботи оратора, його оригінальним внеском в розробку теми. Якість емпіричного матеріалу свідчить про креативні можливості мовця, його спроможність “генерувати” ідеї.

Енциклопедичний матеріал – це допоміжний матеріал. Тому до нього слід звертатися тільки після власного осмислення теми, адже головне в промові власне “Я” оратора (слухачі хочуть почути ваші думки, ваші ідеї; ваші погляди і переконання). Якщо оратор почне підготовку до промови з підбору енциклопедичного матеріалу, його власне „Я” може в ньому загубитись.

І все ж звертання до енциклопедичного матеріалу необхідне. Чому?

Цей матеріал створює необхідне тло, на якому вибудовується промова, він, як зазначає. Ключев, дає емпіричним фактам необхідну перспективу: *історичну і наукову; посилює їхнє значення, робить виступ ґрунтовним, вагомим, через енциклопедичний матеріал промовець “перевіряє” правильність своєї позиції.* Енциклопедичний матеріал робить промову поліфонічною– це цінували давні греки і цінує сучасна аудиторія.

Підсумки

На етапі винайдення матеріалу оратор повинен:

- ❖ вибрати тему виступу, гармонізуючи в ній індивідуальний і суспільний інтереси;
- ❖ чітко визначити мету свого виступу, конкретну і загальну, а відтак визначити вид промови: розважальна, інформаційна, переконуюча;
- ❖ розробити зміст промови, тобто виділити коло питань, проблем даної теми, які будуть подані в промові, підібрати фактичний (емпіричний) матеріал;
- ❖ сформулювати свою позицію, систематизуючи емпіричний та енциклопедичний матеріали.